

ABSTRACT

Ivan Bohatyrov, Alla Hnatchuk. The role of the European Court of Human Rights in fulfilment of court decisions regarding convicts in Ukraine. One of the most effective international judicial institutions, to which convicts serving criminal sentences in prisons and in authorized probation bodies have the right to apply, is the European Court of Human Rights (hereinafter – the ECtHR), whose jurisdiction is recognized by Ukraine. The article reveals the role of the European Court of Human Rights in fulfilment of court decisions regarding convicts in Ukraine. One of the most common reasons for non-execution of court decisions regarding convicts in Ukraine is the establishment of the ECtHR in violation of international obligations by Ukraine during the resolution of the case by national courts. The reasons for the appeal of the convicts to the ECtHR are described. It has been proven that the convict's appeal to the ECtHR is related to the improper execution in the bodies and institutions of the Ministry of Justice of Ukraine of the court decision that entered into legal force against the convict for the criminal offense he had committed (a crime or a criminal misdemeanor). Improper execution of a court decision against a person convicted in Ukraine entails appropriate sanctions of the ECtHR against Ukraine. Since prisoners of war are currently in special camps of the Ministry of Justice of Ukraine for prisoners of war, they are deprived of the right to apply to the ECtHR.

It is noted that the effectiveness of the fulfilment of court decisions regarding convicts in Ukraine consists in the maximum objective and subjective result of achieving the goal of punishment.

Keywords: court, human rights, convict, places of imprisonment, court decisions, institutions for the execution of punishments.

УДК 345.91

DOI: 10.31733/2078-3566-2024-1-195-202

Микола ВЕСЕЛОВ[©]
доктор юридичних наук, професор
(Криворізький навчально-науковий інститут Донецького державного університету внутрішніх справ, м. Кривий Ріг, Україна)

Станіслав РЕВА[©]
аспірант
(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кривий Ріг, Україна)

ПРАВОВА ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ МОМЕНТУ ВИЯВЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ (на прикладі правопорушень, пов'язаних із корупцією)

Порушено важливе для адміністративно-деліктного провадження питання – визначення моменту виявлення правопорушення. Констатовано, що законодавство України не містить чіткого визначення такого моменту. В адміністративній та судовій практиці існують два основні погляди на це питання: початком обчислення строку виявлення адміністративного правопорушення є день оформлення відповідного протоколу; початок перебігу строку накладення адміністративного стягнення слід пов'язувати зі днем виявлення ознак правопорушення органом, що уповноважений на складання відповідного протоколу про адміністративне правопорушення. Доведено, що у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, моментом виявлення правопорушення слід вважати дату складання протоколу, тобто момент з'ясування всіх необхідних даних, оскільки лише після їх отримання можливо встановити всі необхідні ознаки

© М. Веселов, 2024
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3963-2764>
veselovndl@ukr.net

© С. Рева, 2024
ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0008-6139-8872>
advokat.revakr@gmail.com

складу адміністративного правопорушення.

Ключові слова: діяльність поліції, адміністративні правопорушення, правопорушення, пов'язані з корупцією, провадження у справах про адміністративні правопорушення, момент виявлення правопорушення, Департамент стратегічних розслідувань, Національне агентство з питань запобігання корупції.

Постановка проблеми. Протягом 2022 р. на розгляді судів першої інстанції перебувало 771 346 справ про адміністративні правопорушення, 90 % із яких надійшло саме протягом звітного періоду¹. 54 859 справ було повернуто судами до органів (посадових осіб), котрі склали відповідні матеріали, з них 86,2 % – для належного оформлення. За результатами розгляду 218 998 проваджень (7,15 % від загальної кількості розглянутих справ) суди прийняли рішення про закриття справи. При цьому 37,5 % таких проваджень було закрито у зв'язку з відсутністю події чи складу правопорушення, а 37,55 % – у зв'язку із закінченням строків накладення адміністративних стягнень [3]. Строки накладення адміністративного стягнення та умови їх обрахування визначені у ст. 38 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Умовно ці строки можна поділити на загальні (для більшості складів адміністративних правопорушень) та спеціальні (відмінні від загальних строків та умов їх рахування, для окремих, чітко визначених складів правопорушень). В обох випадках ці строки в адміністративно-деліктних провадженнях характеризуються відносною нетривалістю, що обумовлено оперативністю цього виду провадження. Спеціальні строки закон передбачає і для адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією.

На цьому виді проступків воліємо зосередити увагу з декількох причин. По-перше, від загальної кількості справ про адміністративні правопорушення, що надійшли на розгляд суду, на ці проступки припадає всього 0,27 %, проте вони вразі можуть перевищувати суспільний резонанс порівняно з іншими. Водночас відсоток закритих справ за цією категорією правопорушень (ст. ст. 172-4–172-9-2 КУпАП) у зв'язку із закінченням строків накладення адміністративних стягнень становить майже 52 % [3]. По-друге, як слушно і небезпідставно наголошує Ю. Борисова: «провадження у справах про правопорушення, пов'язані з корупцією, за обсягом питань, які вирішуються, кількістю суб'єктів, що беруть участь, є одними з найскладніших проваджень в адміністративному праві» [1]. На це вказує окрема форма бланку протоколу про адміністративне правопорушення, котрий, на відміну від інших, заповнюється на персональному комп'ютері (ноутбуці) й потім роздруковується. Слід визнати, що за своїм змістом цей протокол дуже схожий з обвинувальним актом, що складається за результатами проведеного досудового розслідування чи дізнання у кримінальних провадженнях. З метою належного забезпечення прокурорського нагляду за додержанням і правильним застосуванням законодавства України при провадженні у справах про адміністративне правопорушення копія протоколу про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, надсилається прокурору, який братиме участь у розгляді справи [16]. Закон передбачає для цього виду проступків доволі тривалий строк давності для накладення адміністративного стягнення – два роки, крім того, багато з них мають триваючий характер. А тому на перший план, як і для інших адміністративних проступків, виступає такий критерій, як строк від дня виявлення правопорушення. Для правопорушень, пов'язаних із корупцією, цей термін становить 6 місяців (ч. 3 ст. 38 КУпАП) [3].

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Мусимо визнати, що тематика дослідження має доволі вузьку спрямованість, проте її значення для здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення не можна недооцінювати. Саме тому цього аспекту вчені торкалися як при дослідженні загальних питань адміністративно-деліктного провадження, так і у дослідженнях, присвячених саме провадженням у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією. Можна пригадати дисертацію О. Терещука, в якій автор наголошує на визначенні процесуального моменту порушення справи і зауважує, що ним є момент складання протоколу або реєстрації інформації про скоєне корупційне правопорушення [17, с. 13]. М. Завальний в одній зі своїх наукових статей робить висновок, що початком

¹ *Примітка:* надати аналогічні відомості за 2023 р. не є можливим через відсутність на час роботи над рукописом статті відповідної офіційної звітності на сайті Судової влади України.

провадження у справі про адміністративне правопорушення слід вважати не момент отримання інформації про правопорушення, а початок збору доказів у справі [2, с. 45]. К. Токарева у своїй дисертації момент вчинення (виявлення) адміністративного правопорушення відносить до обставин, що підлягають встановленню під час закриття справи про адміністративне правопорушення за закінченням строків ст. 38 КУпАП [18, с. 15]. У більш сучасних дослідженнях автори, наприклад С. Мінченко та В. Сенік, також доводять, що моментом виявлення правопорушень, пов'язаних із корупцією, доцільно визнавати час складання протоколу про адміністративне правопорушення, оскільки саме тоді визначається (первісно) підстава адміністративної відповідальності за вчинення відповідних правопорушень [8, с. 69]. А. Монаєнко, посилаючись на рішення Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі № 824/1164/18-а від 27.05.2021, наголошує, що притягнення до адміністративної відповідальності починається з моменту складання протоколу та його пред'явлення особі, яка притягається до адміністративної відповідальності [9, с. 90]. Однак і досі ані законодавство, ані судова практика не містить чіткої та уніфікованої позиції щодо визначення моменту виявлення адміністративного правопорушення.

Метою статті є визначення моменту виявлення правопорушення, пов'язаного з корупцією, з метою формування єдиної правозастосовної практики.

Виклад основного матеріалу. Варто зазначити, що ані Закон України «Про запобігання корупції», ані КУпАП не визначає, що саме є моментом виявлення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, що є важливим із погляду застосування ст. 38 КУпАП. У зв'язку з цим існують різні точки зору щодо цього питання, тобто таким моментом слід вважати: 1) день надходження до компетентного органу першої інформації про вчинення правопорушення; 2) день складання висновку уповноваженою особою Національного агентства з питань запобігання корупції (далі – НАЗК) за результатами перевірки; 3) день безпосереднього виявлення посадовою особою, уповноваженою складати протокол про адміністративне правопорушення, достатніх даних, що вказують на наявність адміністративного проступку; 4) день відібрання пояснення в особи, стосовно якої в подальшому складено протокол; 5) день складання протоколу тощо [5, с. 100]. Проте до сьогодні, якщо брати до уваги позицію НАЗК, Національної поліції та судів, єдиного погляду на це питання немає, що суттєво ускладнює юридичну практику.

З роз'яснень НАЗК випливає, що початком обчислення строку виявлення адміністративного правопорушення є момент, коли зібрано, проаналізовано зібрані фактичні дані та зроблено висновок про наявність у діях особи складу адміністративного правопорушення. Процесуально такий висновок оформлюється у вигляді протоколу. Дії уповноваженої особи, яка має право складати протоколи, до моменту його складання можуть свідчити лише про виявлені окремі ознаки правопорушення, але факт, що виявлене діяння містить склад адміністративного правопорушення, зазначається при складанні протоколу. Таким чином, *датою виявлення правопорушення є дата складання протоколу*, тобто момент з'ясування всіх необхідних даних, оскільки лише після їх отримання можливо встановити всі необхідні ознаки складу адміністративного правопорушення [7].

Національна поліція (на прикладі підрозділів Департаменту стратегічних розслідувань) використовує роз'яснення НАЗК з приводу того, що датою виявлення правопорушення є дата складання протоколу, тобто момент з'ясування всіх необхідних даних, оскільки лише після їх отримання можливо встановити всі необхідні ознаки складу адміністративного правопорушення. Водночас не всі суди поділяють таку думку, що впливає на їхні рішення у спірних ситуаціях.

Н. Панафеда стверджує, що судова практика за такої законодавчої невизначеності, природно, характеризується неоднозначністю щодо розуміння часу, з якого починається відлік строків притягнення до адміністративної відповідальності. Моментом початку обчислення строків давності притягнення до адміністративної відповідальності судами також визначалися: 1) дата надходження повідомлення про порушення вимог антикорупційного законодавства; 2) дата отримання інформації з НАЗК щодо реєстрації в інформаційно-телекомунікаційній системі (реєстрі) та послідовності дій користувача; 3) дата виготовлення скріншоту зі сторінки офіційного сайту НАЗК [10, с. 103].

Результати власного аналізу рішень судів різних інстанцій за цією категорією справ

також свідчить, що судові позиції з приводу визначення моменту виявлення адміністративного правопорушення та аргументи на користь таких рішень є не лише доволі різноманітними, а діаметрально протилежними. Наведемо декілька цікавих прикладів.

У Ленінському районному суді м. Кіровограда 04.06.2020 була розглянута справа № 405/1112/20 за ч. 2 ст. 172-7 КУпАП. Прокурор у судовому засіданні підтримав протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією. Адвокат наголошував на тому, що у цій справі закінчився строк, передбачений ст. 38 КУпАП. Суд, дослідивши матеріали справи та оцінивши всі докази у справі, дійшов висновку про необхідність закриття провадження у справі, зважаючи на таке. Судом встановлено, що листом від 04.03.2019 НАЗК повідомило ДУ «Кропивницький слідчий ізолятор» про те, що Національним агентством у зв'язку з отриманням повідомлення здійснюється перевірка можливих фактів порушення заступником начальника СІЗО вимог ст. 28 Закону України «Про запобігання корупції» щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. Зі змісту зазначеного листа вбачається, що у НАЗК була наявна інформація про підписання Особою_1 як в.о. начальника СІЗО організаційно-розпорядчих документів у частині заохочення стосовно себе. На підставі зазначеного НАЗК просило ДУ «Кропивницький слідчий ізолятор» надати зазначені у вказаному листі документи щодо викладених обставин. Документи на виконання зазначеного листа були отримані НАЗК 21.03.2019. На підставі викладеного суд констатує, що станом на вказану дату у НАЗК як органу, уповноваженого на складання протоколів про такі адміністративні правопорушення, була інформація та документи, котрі долучені до протоколу, щодо можливого порушення Особою_1 вимог законодавства, що свідчить про те, що, поза розумним сумнівом, станом на 21.03.2019 зазначеним органом було виявлено ознаки адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 172-7 КУпАП. У свою чергу, протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, стосовно Особи_1 складений лише 13.02.2020. Тобто, на думку судді, ще станом на 13.02.2020 сплинув передбачений на той час ч. 3 ст. 38 КУпАП (в редакції на час події, вказаної в протоколі про адміністративне правопорушення) трьохмісячний строк притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення корупційного правопорушення. Стосовно доводів прокурора, що датою виявлення правопорушення є дата складання протоколу про адміністративне правопорушення, суд зазначає, що ч. 4 ст. 38 КУпАП чітко вказує, що адміністративне стягнення може бути накладено з дня його виявлення, тобто з часу, коли відповідні уповноважені особи дізналися про факт порушення, а не з часу, коли цей факт був підтверджений зібраними під час перевірки доказами та документами. З огляду на викладене суд не погоджується з твердженнями прокурора, що датою виявлення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, є час складання протоколу про адміністративне правопорушення, оскільки матеріали провадження свідчать, що відповідному уповноваженому органу, зокрема Національному агентству, про виявлені ознаки вчинення дій Особою_1 в умовах реального конфлікту інтересів було достеменно відомо, принаймні 21.03.2019 після отримання документів, котрі згодом було долучено до протоколу як докази [14].

Інший приклад: у постанові від 11.09.2023 у справі № 623/4746/21 суддя Дзержинського районного суду м. Харкова наголошує: «Для визначення початку перебігу строку давності притягнення особи до адміністративної відповідальності за адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, важливу роль відіграють як день вчинення, так і день виявлення правопорушення. Суд вважає, що факт виявлення порушення – це окрема подія, яка завжди передує складанню протоколу про вчинення порушення, тобто моментом виявлення порушення, пов'язаного з корупцією, є момент отримання інформації про таке порушення уповноваженими (особою чи органом державної влади). Складання адміністративного протоколу про вчинення порушення, пов'язаного з корупцією, є окремою процесуальною дією. Сам протокол фактично є суб'єктивним викладом свого бачення уповноваженою особою та фіксацією обставин певної події на основі наявних доказів» [12]. Таке саме обґрунтування з аналогічного питання знаходимо і у постанові Ожтбрського районного суду м. Полтави від 17.10.2023 у справі № 554/5583/23 [15].

Видається, що така позиція судів першої інстанції цілком корелюється з поглядом на це питання Верховного Суду, викладеним у постанові від 28.02.2019 у справі № 149/2498/17, в якій зазначається, що початок перебігу строку накладення

адміністративного стягнення слід пов'язувати зі днем виявлення правопорушення саме органом, котрий уповноважений на складання відповідного протоколу про адміністративне правопорушення, як початкового етапу процедури притягнення особи до адміністративної відповідальності. Днем виявлення правопорушення слід також вважати і день, коли до уповноваженого органу надійшли будь-які відомості про можливе вчинення адміністративного правопорушення [11].

Якщо спиратися виключно на наведені приклади судової практики, вимальовується нібито цілком логічний висновок щодо помилковості визначення НАЗК та Національною поліцією моменту вчинення адміністративного правопорушення, котрі фактично прив'язують його до дати складання відповідного протоколу про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією. Видається, що для цих інституцій «так зручніше», оскільки цей підхід дозволяє не враховувати час, витрачений на збирання та перевірку необхідних у справі доказів. Однак і це ще не є остаточною крапкою у дискусії.

У постанові Ленінського районного суду м. Дніпропетровська від 31.03.2023 у справі № 205/1983/23 суддя, приймаючи рішення, згадує про лист Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду № 701/0/158-21 від 21.09.2021 р., в якому щодо питання застосування судами положень статті 38 КУпАП у частині визначення дня, з якого починається перебіг строку накладення адміністративного стягнення, Верховний Суд з-поміж іншого зазначив, що висновок про виявлення правопорушення, пов'язаного з корупцією, а саме сукупності його об'єктивних та суб'єктивних ознак, особа, яка уповноважена складати протокол про таке правопорушення, робить виключно шляхом оформлення та підписання протоколу про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією [13].

На користь такого погляду може свідчити порівняння з кримінальним провадженням, де згідно з ч. 1 ст. 219 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) строк досудового розслідування обчислюється з моменту повідомлення особі про підозру [6]. На це можна критично зауважити, що строк досудового розслідування і строки давності притягнення до кримінальної відповідальності (за аналогією зі строками накладення адміністративного стягнення) – це не одне й те саме! Так, якщо виходити з їхнього філософсько-правового призначення – це різні категорії права. Проте якщо враховувати, що відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 276 КПК України повідомлення про підозру обов'язково здійснюється у випадку наявності достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення, то цілком логічним видається, що наведена вище аналогія з обставинами початку спливу строків досудового розслідування цілком доречна. Адже казати про виявлене адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, можна лише на підставі усіх необхідних (достатніх) доказів, включно з об'єктивними та суб'єктивними ознаками цієї категорії проступків. У такому разі прив'язувати момент початку спливу строку накладення адміністративного стягнення до дня виявлення лише окремих ознак адміністративного правопорушення (без повного уявлення про наявність усіх необхідних елементів складу проступку), пов'язаного з корупцією, видається необ'єктивним.

Висновки. Таким чином, визначення моменту (дня) виявлення адміністративного правопорушення, особливо такого, що пов'язане з корупцією, є важливим, але, як виявляється, спірним питанням адміністративно-деліктного провадження. За нашим переконанням, у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, днем виявлення правопорушення слід вважати дату складання протоколу, тобто момент з'ясування всіх необхідних даних, оскільки лише після їх отримання можливо встановити всі необхідні ознаки складу адміністративного правопорушення. Проте на підставі проведеного аналізу судової практики, що вказує на наявність протилежних поглядів на це питання не лише на рівні судів першої інстанції, а й різних касаційних судів у складі Верховного Суду, можна вважати, що питання визначення дня виявлення адміністративного правопорушення містить виключно правову проблему і для забезпечення розвитку права та формування єдиної правозастосовної практики вимагає розгляду Великою Палатою Верховного Суду. Вважаємо, що ця проблематика не може бути остаточно вирішена в межах однієї наукової статті і потребує подальшого публічного обговорення, аналізу судової практики, що становитиме завдання для наступних наукових розвідок.

Список використаних джерел

1. Борисова Ю. В. Провадження у справах про адміністративні правопорушення, що пов'язані з корупцією: загальнотеоретичний аспект. *Правова позиція*. 2020. № 4(29). С. 14–17. URL : <https://doi.org/10.32836/2521-6473.2020-4.3>.
2. Завальний М. В. Порухення справи про адміністративне правопорушення та її розслідування. *Університетські наукові записки*. 2009. № 4. С. 160–165.
3. Звіт судів першої інстанції щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення за 2022 рік. Форма № 1-п. *Судова влада України*. URL : https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/zvit_dsau_2022.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
5. Коломось Н. В., Кравченко А. Ю. Особливості порядку здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією. *25 років становлення Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ: славетна історія та горизонти майбутнього : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 21-22 лют. 2020 р.) / МВС України ; Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ*. Суми, 2020. С. 100–101.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
7. Лист-роз'яснення Національного агентства з запобігання корупції від 18.03.2021 № 22/3-79вих-21. 3 арк.
8. Мінченко С., Сенік В. До проблеми визнання триваючими адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2019. № 2. С. 53–72.
9. Монаснко А. О. Правове забезпечення документування адміністративних правопорушень органами Національної поліції України. *Нове українське право*. 2023. № 3. С. 88–95. URL : <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.3.13>.
10. Панафеда Н. Проблемні питання правозастосування під час судового розгляду справ про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, щодо порушення вимог фінансового контролю та причини їх закриття. *Вісник прокуратури*. 2018. № 4. С. 93–107.
11. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі № 149/2498/17 від 28.02.2019. URL : <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/80168681>.
12. Постанова Держинського районного суду м. Харкова у справі № 623/4746/21 від 11.09.2023. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113381719>.
13. Постанова Ленінського районного суду м. Дніпропетровська у справі № 205/1983/23 від 31.03.2023. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110080927>.
14. Постанова Ленінського районного суду м. Кіровограда у справі № 405/1112/20 від 04.06.2020. URL : <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/89756753>.
15. Постанова Ожтябрьського районного суду м. Полтави у справі № 554/5583/23 від 17.10.2023. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114225416>.
16. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15#Text>.
17. Терешук О. В. Адміністративна відповідальність за корупційні правопорушення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Одеська національна юридична академія. Одеса, 2000. 22 с.
18. Токарева К. С. Правові наслідки закінчення строку накладення адміністративного стягнення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Національний авіаційний університет. Київ, 2015. 22 с.

Надійшла до редакції 26.01.2024
Прийнято до опублікування 01.02.2024

References

1. Borysova, Yu. V. (2020) Provdzhennia u spravakh pro administratyvni pravoporushennia, shcho poviazani z koruptsiieiu: zahalnoteoretychnyi aspekt [Proceedings in cases of administrative offenses related to corruption: general theoretical aspect]. *Pravova pozysitia*. № 4(29), pp. 14–17. URL : <https://doi.org/10.32836/2521-6473.2020-4.3>. [in Ukr].
2. Zavalnyi, M. V. (2009) Porushennia spravy pro administratyvne pravoporushennia ta yii rozsliduvannia [Violation of the case of administrative offense and its investigation]. *Universytetski naukovi zapysky*. № 4, pp. 160–165. [in Ukr].
3. Zvit sudiv pershoi instantsii shchodo rozghliadu sprav pro administratyvni pravoporushennia za 2022 rik. Forma № 1-p [Report of the courts of first instance on the consideration of cases of administrative offenses for 2022. Form No. 1-n]. *Sudova vlada Ukrainy*. URL : https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/zvit_dsau_2022. [in Ukr].

4. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia [The Code of Ukraine on Administrative Offenses] : Zakon Ukrainy vid 07.12.1984. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>. [in Ukr].
5. Kolomoiets, N. V., Kravchenko A. Yu. (2020) Osoblyvosti poriadku zdiisnennia provadzhennia u spravakh pro administratyvni pravoporushennia, poviazani z koruptsiieiu [Features of the procedure for carrying out proceedings in cases of administrative offenses related to corruption]. *25 rokiv stanovlennia Sumskoi filii Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav: slavetna istoriia ta horyzonty maibutnoho : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf.* (m. Sumy, 21-22 liut. 2020 r.) / MVS Ukrainy ; Sumska filii Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav. Sumy, pp. 100–101. [in Ukr].
6. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [The Criminal Procedure Code of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 13.04.2012. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. [in Ukr].
7. Lyst-roziasnennia Natsionalnoho ahentstva z zapobihannia koruptsii vid 18.03.2021 № 22/3-79vykh-21 [Clarification letter of the National Agency for the Prevention of Corruption dated March 18, 2021 No. 22/3-79vykh-21]. 3 ark. [in Ukr].
8. Minchenko, S., Senyk, V. (2019) Do problemy vyznannia tryvaiuchymy administratyvnykh pravoporushen, poviazanykh z koruptsiieiu [To the problem of recognition of prolonged administrative offenses related to corruption]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy*. № 2, pp. 53–72. [in Ukr].
9. Monaienko, A. O. (2023) Pravove zabezpechennia dokumentuvannia administratyvnykh pravoporushen orhanamy Natsionalnoi politsii Ukrainy [Legal support of documentation of administrative offenses by the bodies of the National Police of Ukraine]. *Nove ukrainske pravo*. № 3, pp. 88–95. URL : <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.3.13>. [in Ukr].
10. Panafeda, N. (2018) Problemni pytannia pravozastosuvannia pid chas sudovoho rozghliadu sprav pro administratyvne pravoporushennia, poviazane z koruptsiieiu, shchodo porushennia vymoh finansovoho kontroliu ta prychny yikh zakryttia [Problematic issues of law enforcement during the trial of administrative offenses related to corruption in violation of the requirements of financial control and the reasons for their closure]. *Visnyk prokuratury*. № 4, pp. 93–107. [in Ukr].
11. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho administratyvnoho sudu u spravi № 149/2498/17 vid 28.02.2019. [Resolution of the Supreme Court as part of the panel of judges of the Administrative Court of Cassation in case No. 149/2498/17 dated February 28, 2019]. URL : <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/80168681>. [in Ukr].
12. Postanova Dzerzhynskoho raionnoho sudu m. Kharkova u spravi № 623/4746/21 vid 11.09.2023 [Resolution of the Dzerzhynsky District Court of Kharkiv in case No. 623/4746/21 dated September 11, 2023]. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113381719>. [in Ukr].
13. Postanova Leninskoho raionnoho sudu m. Dnipropetrovska u spravi № 205/1983/23 vid 31.03.2023 [Resolution of the Leninsky District Court of Dnipropetrovsk in case No. 205/1983/23 of March 31, 2023]. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110080927>. [in Ukr].
14. Postanova Leninskoho raionnoho sudu m. Kirovohrada u spravi № 405/1112/20 vid 04.06.2020 [Resolution of the Leninsky District Court of Kirovohrad in case No. 405/1112/20 of June 4, 2020]. URL : <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/89756753>. [in Ukr].
15. Postanova Oktiabrskoho raionnoho sudu m. Poltavu u spravi № 554/5583/23 vid 17.10.2023 [Resolution of the Oktyabrsky District Court of Poltava in case No. 554/5583/23 dated 10/17/2023]. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114225416>. [in Ukr].
16. Pro zatverdzhennia Instruksii z oformlennia materialiv pro administratyvni pravoporushennia v orhanakh politsii [On the approval of the Instructions for processing materials on administrative offenses in police bodies] : nakaz MVS Ukrainy vid 06.11.2015 № 1376. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15#Text>. [in Ukr].
17. Tereshchuk, O. V. (2000) Administratyvna vidpovidalnist za koruptsiini pravoporushennia [Administrative responsibility for corruption offenses] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07 / Odeska natsionalna yurydychna akademiia. Odesa. 22 p. [in Ukr].
18. Tokarieva, K. S. (2015) Pravovi naslidky zakinchennia stroku nakladennia administratyvnoho stiahnennia [Legal consequences of the end of the term of imposition of administrative penalties] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07 / Natsionalnyi aviatsiinyi universytet. Kyiv. 22 p. [in Ukr].

ABSTRACT

Mykola Veselov, Stanislav Reva. The legal problem of determining the moment of discovery of an administrative offence (on the example of offences related to corruption). The article raises an important issue for administrative-delinquency proceedings – determining the moment of detection of an offense. It was established that the legislation of Ukraine on administrative offenses does not contain a clear definition of the moment of detection of an administrative offense, which directly affects the calculation of the terms of imposing an administrative penalty. The purpose of the article is to determine the moment of detection of an offense related to corruption for the purpose of forming a uniform law enforcement practice. Statistics show that under this category of administrative offenses, more than 50 percent of cases are closed precisely in connection with the expiration of the terms of imposing

administrative fines. It follows from the clarifications of the National Agency for the Prevention of Corruption that the beginning of the calculation of the term for the detection of an administrative offense is the moment when factual data is collected and analyzed and a conclusion is made that the person's actions constitute an administrative offense. Procedurally, such a conclusion is drawn up in the form of a protocol. The National Police (using the example of units of the Department of Strategic Investigations) is guided by these explanations in its administrative and jurisdictional practice. However, courts of different instances do not have a single view on the moment of detection of an administrative offense, which significantly complicates legal practice. Some courts, when resolving a disputed issue, agree with this definition of the moment of detection of an administrative offense. Others believe that the beginning of the period for the imposition of an administrative penalty should be connected with the day of detection of the offense by the body authorized to draw up the corresponding protocol on the administrative offense. The authors of the article prove that in cases of administrative offenses related to corruption, the moment of detection of the offense should be considered the date of drawing up the protocol, i.e. the moment of finding out all the necessary data, since only after receiving them it is possible to establish all the necessary signs of the composition of the administrative offense.

Keywords: *police activity, administrative offenses, offenses related to corruption, proceedings in cases of administrative offenses, moment of discovery of the offense, Department of Strategic Investigations, National Agency for the Prevention of Corruption.*

УДК 343.346.2

DOI: 10.31733/2078-3566-2024-1-202-209

Володимир МИСЛИВИЙ[©]

доктор юридичних наук, професор
(Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна)

МЕХАНІЗМ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНОГО З ПОРУШЕННЯМ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ ОСОБАМИ, ЯКІ КЕРУЮТЬ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ

Інтеграція теорії кримінального права і судової практики обумовлює необхідність дослідження механізму кримінального правопорушення, зокрема пов'язаного з порушенням правил безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту. У наданому понятті механізму ключовим елементом визнано протиправну діяльність суб'єкта правопорушення, а також розглянуто спосіб, обстановку та інші його ознаки. Вказано на методологічне значення такого механізму для юридичного аналізу вказаних діянь.

Ключові слова: *кримінальне правопорушення, безпека дорожнього руху та експлуатації транспорту, механізм кримінального правопорушення, спосіб та обстановка механізму кримінального правопорушення.*

Постановка проблеми. Аналіз сучасної судової практики вказує на тенденцію зближення кримінально-правової матерії з теоретичними здобутками споріднених галузей права, що знаходить свій прояв у формуванні відповідних правових позицій щодо різних категорій кримінальних проваджень та вирішення інших проблемних питань кримінального права. Ця тенденція обумовлена такими чинниками, як: дотримання принципів права при здійсненні правосуддя; орієнтація на зразки європейської судової практики; вдосконалення системи і якості професійної підготовки суддів; зростання наукового осередку серед суддівського корпусу; активне залучення вітчизняного наукового потенціалу тощо.

Наявність указаної тенденції характеризується прагненням судів при вирішенні завдань кримінального судочинства інтегрувати напрацювання споріднених галузей права, зокрема кримінально-правового спрямування, з метою формування належно

© В. Мисливий, 2024

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-8950-4237>

vladimir@myslyvyy.com